

Briuselis, 2016 03 04
COM(2016) 144 final

KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI

Bendras ES ir Turkijos veiksmų planas. Trečioji įgyvendinimo ataskaita

Bendras ES ir Turkijos veikslių planas
Trečioji įgyvendinimo ataskaita
Ataskaitinis laikotarpis: vasario 1 d. – kovo 2 d.

Įžanga

2015 m. lapkričio 29 d. vykusiame ES ir Turkijos aukščiausiojo lygio susitikime ES ir Turkija pradėjo vykdyti bendrą veikslių planą (BVP), dėl kurio buvo susitarta *ad referendum* 2015 m. spalio 15 d. BVP tikslas – stiprinti bendradarbiavimą, siekiant paremti Sirijos pabėgėlius, kuriems suteikta laikinoji apsauga, ir juos priimančias bendruomenes Turkijoje, taip pat užkirsti kelią neteisėtų migrantų srautams į ES. Taigi BVP įgyvendinimas turėtų padėti sureguliuoti migracijos srautus ir sustabdyti neteisėtą migraciją.

Ši ataskaita – trečioji BVP įgyvendinimo vasario 1 d. – kovo 2 d.¹ ataskaita. Jos tikslas – informuoti apie veiksmingus tolesnius veiksmus, kurių, įgyvendindamos atitinkamus įsipareigojimus, Turkija ir ES ėmėsi ataskaitiniu laikotarpiu, praėjus trims mėnesiams nuo BVP vykdymo pradžios. BVP ataskaitos yra bendrų pastangų atidžiai stebėti padėtį dalis.

1. 1 dalis

1.1. Statistiniai duomenys (Europos Sąjungoje)

Vienas iš pagrindinių BVP tikslų – pasiekti konkrečių rezultatų, visų pirma sustabdyti neteisėtų migrantų antplūdį. Kad būtų galima stebėti pažangą, 2016 m. pradžioje pradėtas ES ir Turkijos duomenų rinkimo procesas².

Nors manyta, kad dėl žiemos oro sąlygų atvykstančių asmenų sumažės, šiuo metų laiku iš Turkijos į ES neteisėtai atvyksta dar daug žmonių. Kalbant konkrečiau, *ataskaitiniu laikotarpiu* (t. y. vasario 1 d. – kovo 2 d.):

- ES jūra ir sausuma (t. y. per Graikiją ir Bulgariją) pasiekusių neteisėtų migrantų iš viso buvo 56 887 (iki vasario 29 d.). Dauguma jų, t. y. 56 335 (arba 99 proc.) atvyko per Egėjo jūrą į Graikijos salas;
- iki vasario 29 d. Graikijos sieną per parą neteisėtai kirto vidutiniškai po 1 943 asmenis, Bulgarijos – 19, taigi iš viso – 1 962;
- kirsdami Graikijos sieną per savaitę neteisėtai atvyko vidutiniškai 13 358 asmenys.

Pirmojoje vasario mėn. pusėje pastebėta neteisėtai atvykusių asmenų skaičiaus mažėjimo tendencija, tačiau antrojoje mėnesio pusėje šių asmenų skaičius vėl padidėjo.

Šiuos skaičius galima palyginti su ankstesnių mėnesių skaičiais:

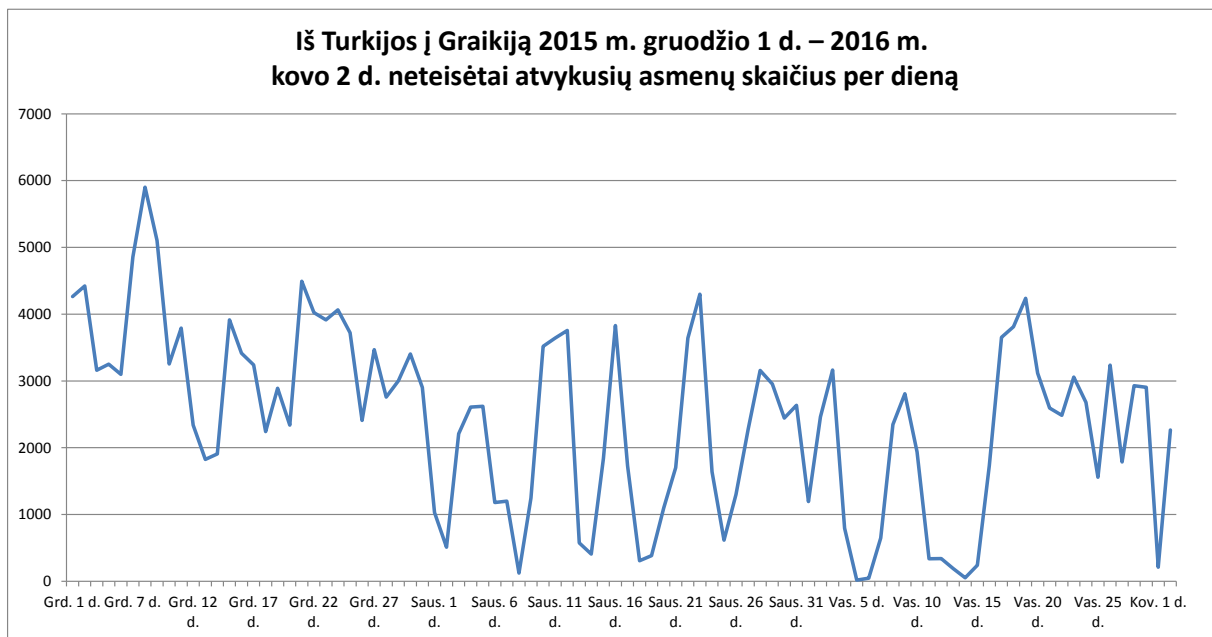
- iš Turkijos į Graikiją 2015 m. rugsėjo, spalio, lapkričio ir gruodžio mėn. bei 2016 m. sausio ir vasario mėn. atitinkamai iš viso neteisėtai atvyko 147 639, 214 792, 154 381, 104 399, 61 602 ir 56 335 asmenys;
- tais pačiais mėnesiais atitinkamai per dieną atvyko vidutiniškai 4 921, 6 929, 5 146, 3 368, 1 987 ir 1 943 žmonės.

¹ Tačiau tam tikrais atvejais ataskaitoje taip pat daroma nuoroda į ankstesnius arba kovo mėn. pirmųjų dienų duomenis, įvykius ir sprendimus.

² Šiuo tikslu ES ir Turkija parengė tris bendras apžvalgas. Europos Sąjungoje duomenys renkami visiškai įgyvendinant integruotą politinio atsako į krizes mechanizmą (angl. IPCR).

Iš Turkijos į Graikiją gruodžio, sausio ir vasario mėn. neteisėtai atvykusių asmenų skaičius nurodytas tolesnėse diagramose. 1 diagramoje pateiktas neteisėtai atvykusių asmenų skaičius per dieną, o 2 diagramoje – per savaitę³.

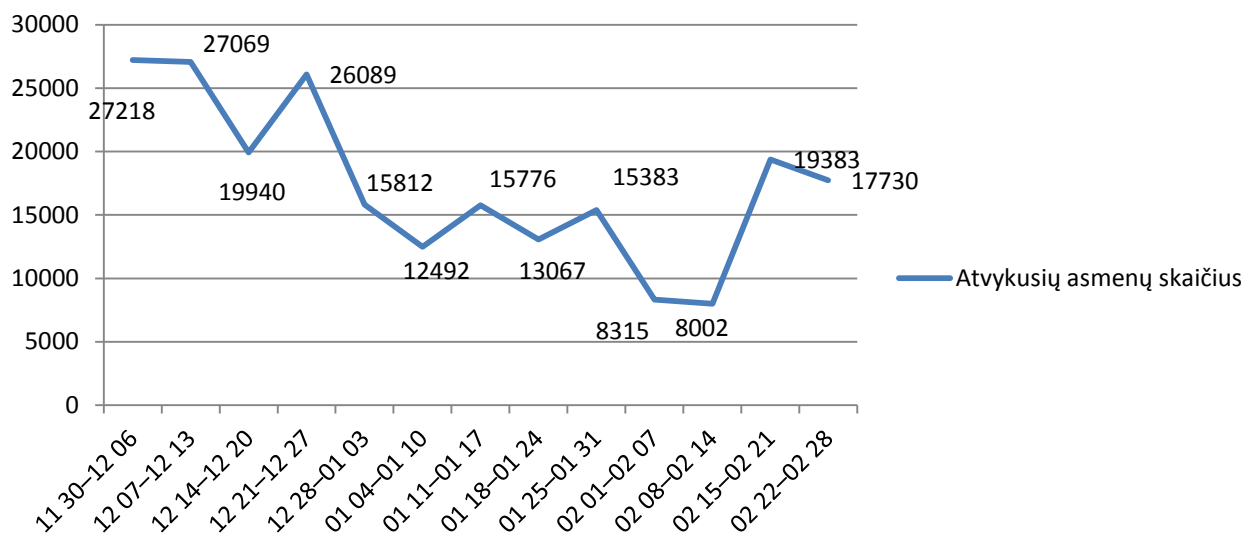
3 diagramoje pateiktas iš Turkijos į Graikiją nuo 2015 m. rugsėjo mėn. iki 2016 m. vasario mėn. neteisėtai atvykusių asmenų skaičius per mėnesį. 4 diagramoje nurodytas neteisėtai atvykusių asmenų skaičius per tą patį laikotarpį, t. y. nuo 2015 m. rugsėjo mėn. iki 2016 m. vasario mėn., suskirstytas pagal dažniausias tautybes (remiantis migrantų teiginiais vos atvykus) – Sirijos, Afganistano ir Irako. Išskaidyti duomenys rodo, kad sirų procentinė dalis tarp visų atvykstančių asmenų sumažėjo (69 proc. iki 51 proc.), o padidėjo afganistaniečių (nuo 18 proc. iki 25 proc.) ir irakiečių (nuo 8 proc. iki 17 proc.).

1 diagrama. Šaltinis – FRONTEX ataskaitų dėl Vakarų Balkanų duomenys.

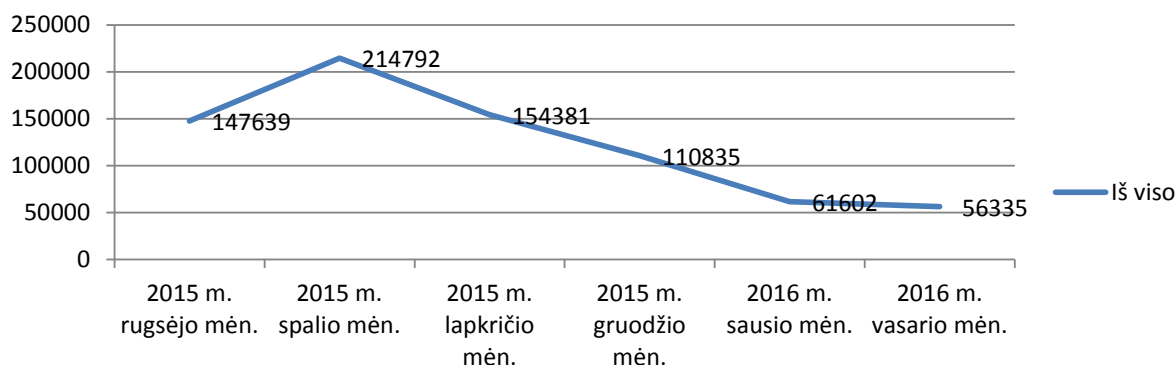
³ Kaip ir pirmoje bei antroje BVP įgyvendinimo ataskaitose, šiose diagramose nurodytas tik iš Turkijos į Graikiją atvykusių asmenų skaičius, nes jie sudaro daugiau negu 99 proc. visų atvykstančiųjų.

Iš Turkijos į Graikiją 2015 m. gruodžio mėn. – 2016 m. vasario mėn. neteisėtai atvykusių asmenų skaičius per savaitę

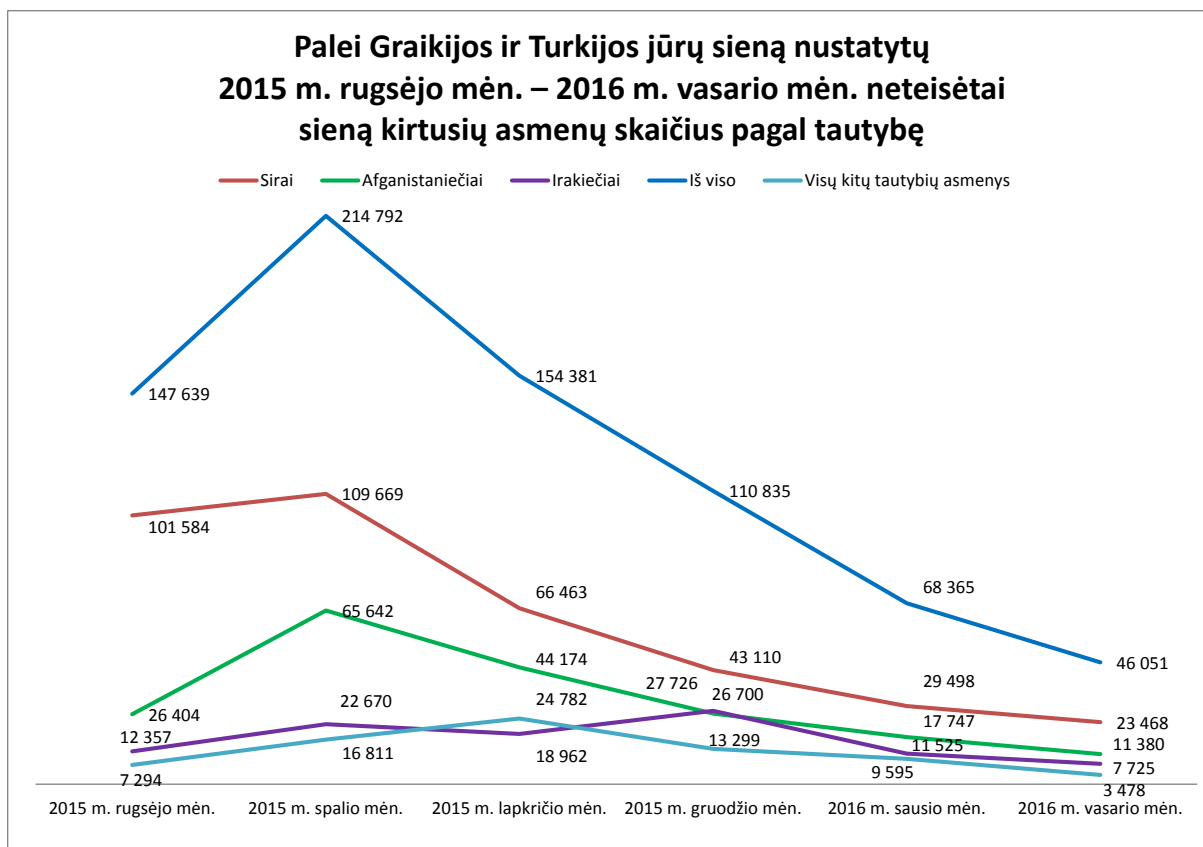

2 diagrama. Šaltinis – FRONTEX ataskaitų dėl Vakarų Balkanų duomenys.

Iš Turkijos į Graikiją 2015 m. rugsėjo mėn. – 2016 m. vasario mėn. neteisėtai atvykusių asmenų skaičius per mėnesį

3 diagrama. Šaltinis – FRONTEX rizikos analizės tinklo (angl. FRAN) duomenys (2015 m.) ir ataskaitų dėl Vakarų Balkanų duomenys (2016 m. sausio–vasario mėn.).

4 diagrama. Šaltinis – 2016 m. kovo 2 d. FRONTEX FRAN duomenys (2015 m.) ir ataskaitų apie bendras operacijas teikimo priemonės (angl. JORA) duomenys (2016 m. sausio–vasario mėn.). JORA duomenys yra preliminarūs ir gali keistis.

Bendras iš Turkijos į Graikiją neteisėtai atvykstančių asmenų skaičius kinta; apskritai nuo spalio mėn. jis mažėjo, o sausio ir vasario mėn. stabilizavosi (žr. 1, 2 ir 3 diagramas) – per dieną neteisėtai atvyko vidutiniškai 1 960 žmonių. Kovo 1 d. neteisėtai atvyko 209 asmenys, o kovo 2 d. – 2 266. Turint omenyje žiemos sezoną, skaičiai išlieka dideli – nuo metų pradžios į ES per Graikiją neteisėtai atvyko daugiau nei 120 000 migrantų.

Vis dėlto teisinės ir operacinės priemonės, kurių ėmėsi Turkijos valdžios institucijos, siekdamos sustabdyti neteisėtą migraciją, iš pradžių turėjo įtakos migracijos srautams. Kiti politiniai pokyčiai konflikto zonoje, Turkijoje ir ES valstybėse narėse (pvz., suintensyvėjęs Sirijos konfliktas bei kai kurių valstybių narių ir Balkanų šalių sprendimai apriboti migrantų, kuriems leidžiama patekti į tų valstybių teritoriją, skaičių) taip pat neabejotinai turėjo įtakos iš Turkijos į Graikiją neteisėtai atvykstančių asmenų skaičiui.

1.2. Statistiniai duomenys (Turkijoje)

Kovo 2 d. Turkija, laikydamasi įgyvendinant IPCR procesą priimto susitarimo ir remdamasi sutartu modeliu, pateikė naujų su BVP įgyvendinimu susijusių duomenų. ES ir Turkija toliau reguliariai ir konstruktyviai vykdo bendrą duomenų rinkimo veiklą.

Turkijoje šiuo metu yra 2 928 975 Sirijos pabėgėliai⁴, kuriems visiems kaip grupei Turkija yra suteikusi laikinosios apsaugos statusą. Šis statusas suteikia galimybę naudotis viešosiomis

⁴ Turkijos valdžios institucijų kovo 2 d. pateiktas registruotų Sirijos pabėgėlių skaičius, apimantis visus laikinosios apsaugos centruose (273 519 žmonės) ir bendruomenėse (2 655 456 žmonės) apgyvendintus asmenis; vasario 1 d. – kovo 2 d. naujai užregistruoti dar 77 059 asmenys.

paslaugomis, pavyzdžiui, švietimo ir sveikatos priežiūros. Nuo 2016 m. sausio 15 d. šį statusą turintiems asmenims taip pat suteikiama galimybė įsidarbinti. Iki vasario 20 d. Turkijos valdžios institucijoms buvo pateikta 15 Sirijos pabėgėlių prašymų išduoti darbo leidimą. Vasario 15 d. pabėgėlių stovyklose⁵ gyveno 273 519 sirai; šiose stovyklose jiems teikiama įvairi parama.

Remiantis Turkijos valdžios institucijų kovo 2 d. IPCR pateiktais duomenimis:

- 350 000 Sirijos vaikų, kuriems suteikta laikinoji apsauga, užrašyti į mokyklą;
- stovyklose gimė 151 746 kūdikiai (iki vasario 5 d.);
- vasario 1 d. Turkija buvo užregistravusi 256 700 ne sirų tautybės asmenų, o 141 059 asmenų pateikti tarptautinės apsaugos prašymai dar buvo svarstomi. Daugiausia tarptautinės apsaugos prašymų yra pateikę šių 5 tautybių piliečiai: irakiečiai (51 proc.), afganistaniečiai (25 proc.), iraniečiai (14 proc.), somaliečiai (2,5 proc.) ir palestiniečiai (1 proc.);
- vasario 1–15 d. į Turkiją teisėtai atvyko 7 011 sirų, o iš jos išvyko – 12 769. Atitinkamai teisėtai atvykusių ir išvykusių iraniečių buvo 65 546 ir 62 226, irakiečių – 30 026 ir 26 338, libaniečių – 3 134 ir 3 230, jordaniečių – 3 733 ir 3 380. Priklausomai nuo vizos galiojimo laiko, užsieniečiai Turkijoje gali būti iki 90 dienų. Užsieniečiai, turintys teisę į Turkiją atvykti be vizos, šalyje gali būti iki 90 dienų per 180 dienų laikotarpį;
- vasario 24–25 d. Ankaroje susitiko Turkijos ir Graikijos readmisijos institucijos, siekdamos išnagrinėti 864 Graikijos pateiktus readmisijos prašymus. Kovo 1–2 d. Turkija atgal priėmė 267 neteisėtus migrantus;
- Turkija ir Graikija sukūrė darbo grupę migracijos klausimams spręsti. Į pirmąjį posėdį darbo grupė susirinko 2015 m. lapkričio 27 d. Ankaroje, į antrąjį – 2016 m. vasario 1 d. Atėnuose;
- vasario 1–29 d. Turkijos teisėsaugos ir pasienio agentūros neleido 8 540 migrantų iš Turkijos neteisėtai išvykti į ES per jūrų sienas ir 15 986 – per sausumos sienas. Vien vasario 15 d. Turkijos pakrančių apsaugos tarnyba Aivalike, Češmėje ir Bodrume sulaikė 985 neteisėtus migrantus. Vasario 16–29 d. Turkijos teisėsaugos institucijos sulaikė daugiau nei 15 000 neteisėtų migrantų;
- vasario 1–15 d. Turkijos pakrančių apsaugos tarnyba, policija ir žandarmerija atliko dešimt konkrečių bendrų operacijų, per kurias siekta sulaikyti neteisėtus migrantus, tarpininkus ir neteisėtai žmones gabenančius asmenis ir neleisti žmonėms neteisėtai išvykti. Sulaikyti 97 neteisėti migrantai ir 308 tarpininkai bei neteisėtai žmones gabenę asmenys (11 iš jų sulaikyti ties jūrų sienomis ir 297 – ties sausumos sienomis). Vasario 16–29 d. Turkijos teisėsaugos institucijos sulaikė dar 391 asmenį – tarpininkus ir neteisėtai žmones gabenančius asmenis;
- sausio mėn. Turkijos žandarmerija ir policija konfiskavo aštuonis furgonus, vieną valtį, vienuolika mikroautobusų, tris autobusus, penkiolika automobilių ir devynis laivus;

⁵ Turkijoje pabėgėlių stovyklos vadinamos laikinosios apsaugos centrais.

- sausio mėn. surengta keletas mokymo kursų Turkijos pakrančių apsaugos tarnybos, policijos ir žandarmerijos atstovams, siekiant sustiprinti jų gebėjimus kovoti su neteisėta migracija.

Turkijos pakrančių apsaugos tarnyba, policija ir žandarmerija atlieka svarbų vaidmenį sulaikant neteisėtus migrantus ir neteisėtai žmones gabenančius asmenis.

2 dalis

Turkijos įsipareigojimų pagal ES ir Turkijos bendrą veiksmų planą vykdymas

Iš informacijos, kurią Turkija pateikė vykdydama reikalavimus, nustatytus per dialogą dėl vizų režimo liberalizavimo, matyti, kad:

2016 m. vasario 1 d. posėdyje Ministrų Taryba aptarė, kaip Turkija turėtų toliau spręsti neteisėtos migracijos problemą. Ministrų Taryba pabrėžė Turkijos ryžtą kovojant su neteisėta migracija ir nusprendė:

- sustiprinti sienų kontrolę;
- sustiprinti teisėsaugos institucijų bendradarbiavimą;
- įsteigti specialų Turkijos nacionalinės policijos padalinį, atsakingą už su neteisėtu migrantų gabenimu susijusius klausimus;
- padidinti baudas neteisėtai migrantus gabenantiems asmenims;
- imtis naujų operacijų siekiant išardyti neteisėto migrantų gabenimo tinklus;
- sustiprinti Turkijos pakrančių apsaugos tarnybos nelegalių migrantų perėmimo pajėgumus;
- padidinti Turkijos užsieniečių sulaikymo centrų pajėgumus.

2015 m. gruodžio mėn. posėdyje žandarmerija nusprendė sustiprinti patruliavimą ties šalies rytinėmis, pietrytinėmis ir vakarinėmis sienomis. Šiuo tikslu buvo nustatytos šešios prie rytinių ir pietrytinių sienų esančios provincijos ir aštuonios prie vakarinių sienų esančios provincijos, kuriose patruliavimas turi būti stiprinamas pirmiausia.

Nuo 2016 m. sausio 14 d. Turkijos pakrančių apsaugos tarnybai suteikta teisė naudotis Transporto ministerijos sukurta laivų registravimo sistema, kurioje registruojamos visos su laivais susijusios pirkimo, pardavimo ir atšaukimo procedūros. Be to, Turkija siekia gauti teisę naudotis Interpolo duomenų apie vogtus užsienio šalių laivus baze.

Turkija ratifikavo trišalį susitarimą su Graikija ir Bulgarija. Susitarimas įsigalios po jo paskelbimo Turkijos oficialiajame leidinyje.

Turkija padarė didelę pažangą siekdama įvykdyti Turkijos ir Graikijos readmisijos įsipareigojimus. Vasario 24–25 d. Ankaroje susitiko Turkijos ir Graikijos delegacijos, siekdamos išspręsti su 864 readmisijos prašymais susijusius klausimus. Vasario 26 d. Turkija patenkino 859 prašymus. Graikijoje vis dar buvo sulaikyti 308 neteisėti migrantai; kovo 1–2 d. nedelsiant pradėtas grąžinamų asmenų perkėlimas autobusais. Be to, Turkija ir Graikija pasistūmėjo į priekį diskusijose dėl daug veiksmingesnių readmisijos procedūrų sukūrimo, įskaitant diskusijas dėl Turkijos ryšių palaikymo pareigūnų dislokavimo penkiose migrantų antplūdžio vietose (pirmiausia – Lesbo saloje), siekiant padėti grąžinti ekonominius migrantus. Graikija ir Turkija taip pat susitarė du kartus per savaitę rengti vaizdo

konferencijas, kad galėtų vykdyti operatyvinį bendradarbiavimą ir jį toliau stiprinti. Be to, jos susitarė stiprinti operatyvinį bendradarbiavimą vykdant ES ir FRONTEX remiamą asmenų grąžinimą, įskaitant bendrų skrydžių asmenims grąžinti organizavimą. Užsienio reikalų ministerija ir Vidaus reikalų ministerija toliau konsultuojasi dėl Graikijos siūlymo Turkijoje atidaryti daugiau neteisėtų migrantų readmisijos punktų, be jau esančių Dikili mieste (Egėjo jūros pakrantėje, Izmiro provincijoje) ir Ipsaloje (ties Turkijos ir Graikijos sausumos siena).

Vasario 5 d. Turkija persvarstė vizų išdavimo irakiečiams politiką. Pagal naująsias taisykles nuo vasario 10 d. Irako piliečiai pasienyje gauti vizų nebegali. Kad galėtų įvažiuoti į Turkiją, jie turi kreiptis į užsienyje esančias Turkijos diplomatinės misijas arba prašyti išduoti e. vizą. Taip pat nuo vasario 5 d. apribota e. vizų išdavimo procedūra – ji gali būti taikoma tik asmenims, turintiems galiojančią Šengeno, Jungtinių Amerikos Valstijų, Jungtinės Karalystės arba Airijos vizą ir (arba) leidimo gyventi šalyje dokumentą.

14-ai šalių, įskaitant šalis, iš kurių vyksta neteisėta migracija per Turkiją į ES, Turkija pasiūlė sudaryti dvišalius readmisijos susitarimus. Ji taip pat pradėjo parengiamuosius darbus siekdama nustatyti reikalavimą, kad 18 šalių, iš kurių gali atvykti neteisėtų migrantų, piliečiai Turkijoje kirsdami tarptautinę tranzito zoną privalo turėti oro uosto tranzitinę vizą.

Vasario 8 d. Turkijos valdžios institucijos, atsižvelgdamos į tai, kad birželio 1 d. visiškai įsigalios ES ir Turkijos readmisijos susitarimas, surengė tiriamąjį vizitą į Gruziją, siekdamos apžiūrėti, kaip veikia jų nacionalinė elektroninė readmisijos prašymų valdymo sistema. Šiuo metu Turkija atlieka sistemos vertinimą ir per ateinančias savaites priims reikiamus sprendimus.

Turkija su Europolu suderino ryšių palaikymo susitarimo dėl Turkijos policijos ryšių palaikymo pareigūno komandiravimo į Europolą projektą. Šį susitarimo projektą būtina nedelsiant pasirašyti.

Turkijos Parlamentas pradėjo svarstyti asmens duomenų apsaugos teisės akto projektą; keletą straipsnių jis jau priėmė. Tačiau vis dar esama šio teisės akto projekto nederėjimo su Europos standartais atvejų – daugiausia jie susiję su duomenų apsaugos institucijos savarankiškumu ir su tuo, kad teisės akto taikymo sritis neapima teisėsaugos institucijų ir žvalgybos veiklos. Svarbiausia, kad būtų priimtas su Europos standartais suderintas duomenų apsaugos teisės aktas, – jį priėmusi Turkija galėtų glaudžiau bendradarbiauti su Europolu, Eurojustu ir valstybių narių teisėsaugos institucijomis.

Vasario 26 d. surengtas antrasis Migracijos valdymo generalinio direktorato (angl. DGMM) atstovų ir Turkijoje dislokuotų ES valstybių narių imigracijos ryšių palaikymo pareigūnų posėdis; jo tikslas – sustiprinti bendradarbiavimą migracijos srityje.

3 dalis

ES įsipareigojimų pagal ES ir Turkijos bendrą veiksmų planą vykdymas

Valstybėms narėms vasario 3 d. pasiekus politinį susitarimą dėl Pabėgėlių Turkijoje rėmimo priemonės finansavimo šaltinių ir veikimo sąlygų, vasario 17 d. buvo sušauktas pirmasis iniciatyvinio komiteto posėdis. Komitetas nusprendė kuo skubiau pradėti teikti pagalbą, visų pirma siekiant padėti tenkinti Turkijoje gyvenančių pabėgėlių humanitarinius poreikius ir suteikti Sirijos vaikams galimybę gauti išsilavinimą. Šiuo metu galimybės eiti į mokyklą neturi maždaug 400 000 Sirijos vaikų. Tai svarbus emigraciją skatinantis veiksnys, keliantis pavojų ne tik vaikų dabartinei gerovei, bet ir jų galimybėms kurti ateitį.

Komisija, greitai reaguodama į šį iniciatyvinio komiteto sprendimą, iš ES humanitarinės pagalbos biudžeto skyrė pirmuosius 90 mln. EUR – šias lėšas galės naudoti keletas akredituotų humanitarinių organizacijų partnerių. Šiuo metu lėšos skiriamos pagal sutartis, kad būtų galima skubiai pradėti Turkijoje teikti didesnę humanitarinę pagalbą, įskaitant maistą, ne maisto produktus, sveikatos priežiūros paslaugas, vandenį, sanitarines priemones ir apsaugą. ES taip pat rengia pirmąją priemonę pagal Pabėgėlių Turkijoje rėmimo priemonę; ją įgyvendinant būtų galima dar daugiau kaip 110 000 Sirijos mokyklinio amžiaus vaikų, kurie Turkijoje gyvena ne stovyklose, suteikti galimybę įgyti formalųjį išsilavinimą. Ateinančiomis dienomis ji turėtų būti pradėta įgyvendinti. Atsižvelgiant į tai, kitą savaitę, reaguojant į Sirijos krizę, 55 mln. EUR Pabėgėlių Turkijoje rėmimo priemonės lėšų bus pervesta į ES patikos fondą.

Be to, ES sutiko pagal priemonę, kuria prisidedama prie stabilumo ir taikos, finansuoti 20 mln. EUR projektą, kurio tikslas – sustiprinti Turkijos pakrančių apsaugos tarnybos patruliavimo ir stebėjimo pajėgumus.

Komisija su Turkijos valdžios institucijomis toliau atlieka Sirijos pabėgėlių Turkijoje poreikių vertinimą; tikimasi, kad pirmoji apžvalga bus pateikta iki kovo mėn. vidurio, o susijusį tyrimą numatyta baigti iki balandžio mėn. pabaigos, jei per ateinančias dienas bus gautas Turkijos įnašas. Poreikių vertinimas padės nustatyti pagal Pabėgėlių Turkijoje rėmimo priemonę finansuotinus projektus. Komisija jau nustatė prioritėtines sritis, kuriose parama teiktina nedelsiant, – tai Sirijos pabėgėlių švietimas ir jų įsidarbinimo galimybių gerinimas. Preliminariai apskaičiuota, kad trečdalis paramos galėtų būti panaudota humanitariniams poreikiams tenkinti, o du trečdaliai – galimybėms naudotis švietimo paslaugomis užtikrinti (šiai sričiai skiriama daug dėmesio), taip pat vietos infrastruktūrai ir įsidarbinimo galimybėms gerinti.

Ataskaitiniu laikotarpiu ES rengė diskusijas su Turkija, siekdama:

- padėti Turkijai geriau pasirengti nuo birželio 1 d. visiškai įgyvendinti ES ir Turkijos readmisijos susitarimą;
- iš esmės patobulinti Turkijos ir Graikijos dvišalio protokolo dėl readmisijos įgyvendinimą; taikant šį protokolą susikaupė neapsvarstytų readmisijos prašymų, taip pat reikia perkelti grąžinamus asmenis;
- tęsti techninį darbą, susijusį su savanoriško humanitarinio priėmimo programa;
- paspartinti BVP įgyvendinimą (pvz., aptarti ir įgyvendinti konkrečias priemones, padedančias ryžtingai ir tikslingai įgyvendinti BVP).

Komisija ir Turkija tęsė diskusijas dėl 2016 m. programos prioritetų pagal Pasirengimo narystei pagalbos priemonę (PNPP); daugiausia buvo siekiama didinti finansinę pagalbą Turkijai, remiant jos pastangas laikytis reikalavimų, nustatytų vizų režimo liberalizavimo veiksmų plane.

Pagal priemonę koordinuojama pagalba bus teikiama kartu su ES pagalba, kuri Turkijoje jau teikiama siekiant tiesiogiai remti Sirijos pabėgėlius ir Turkijos priimančiąsias bendruomenes. Tuo tikslu nuo krizės pradžios iš ES biudžeto jau skirta daugiau nei 350 mln. EUR. Iš šios sumos 71 mln. EUR pagal sutartis per atitinkamas humanitarines organizacijas jau skirta humanitarinės pagalbos projektams, visų pirma siekiant padėti pabėgėliams Turkijoje. Be to, 2015 m. gegužės mėn., reaguodama į Sirijos krizę, ES patikos fondo valdyba patvirtino pirmą atsakomąją programą – pagal PNPP, remiantis 2015 m. rugsėjo mėn. susitarimais su UNICEF

ir Pasaulio maisto programa (PMP), numatyta skirti 18 mln. EUR, kad būtų patenkinti Turkijoje esančių pabėgėlių iš Sirijos neatidėliotini švietimo ir aprūpinimo maistu poreikiai. 2015 m. pabaigoje Patikos fondo remiamiems projektams Turkijoje jau buvo skirta 165 mln. EUR iš 2012 m. PNPP biudžeto (kurio asignavimams kilo panaikinimo rizika), įskaitant Turkijos bendro finansavimo dalį – 25 mln. EUR; iš 2013 ir 2015 m. PNPP biudžeto buvo skirta dar 15 mln. EUR.

ES toliau teikė nemažą paramą Sirijos pabėgėliams Libane, Jordanijoje ir Irake bei Sirijoje perkeltiems sirams.

ES baigė FRONTEX ryšių palaikymo pareigūno, kuris bus neužilgo dislokuotas Turkijoje, atrankos procedūrą ir atrinktą asmeniui suteikė mokymą prieš komandiravimą.

4 dalis

Išvados ir rekomendacijos

Nuo 2015 m. spalio mėn. bendras į ES per Turkiją atvykstančių neteisėtų migrantų skaičius mažėja, tačiau per paskutines dvi vasario mėn. savaites jis vėl pradėjo didėti ir šiam metų laikui vis dar yra didelis.

Siekdama įgyvendinti pirmiau nurodytą bendrą veiksmų planą, Turkija ėmėsi įvairių veiksmų, tačiau kol kas šios bendros pastangos nepadedą užtikrinti, kad migracijos srautai iš esmės sumažėtų arba būtų nuoseklūs. Tam, kad išnyktų šis nerimą keliantis reiškinys, susijęs su itin dideliais migrantų srautais, Turkija turi skubiai padaryti didelę pažangą užkirsdama kelią neteisėtam migrantų ir pabėgėlių išvykimui iš jos teritorijos ir stiprindama kovą su neteisėtai žmones gabenančiais asmenimis. Atsižvelgiant į tai, ypač svarbu sustiprinti sausumos operacijas, kad asmenys negalėtų neteisėtai išvykti, taip pat sutelkti daugiau pastangų nacionaliniu ir tarptautiniu lygmenimis, kad būtų veiksmingiau kovojama su neteisėtai migrantus gabenančiais asmenimis.

Per pastaruosius mėnesius migracijos tendencijos kito – beveik 50 proc. visų vasario mėn. ES pasiekusių neteisėtų migrantų yra ne sirai (pvz., afganistaniečiai, irakiečiai, pakistaniečiai, iraniečiai, marokiečiai, bangladešiečiai, palestiniečiai ir alžyriečiai). Siekiant išspręsti šį klausimą, Turkija raginama su atitinkamomis trečiosiomis šalimis (visų pirma su tomis, iš kurių į ES atvyksta neteisėtų migrantų) skubiai tartis dėl readmisijos susitarimų ir juos pasirašyti, taip pat paspartinti jau pasirašytų, tačiau dar neįsigaliojusių, susitarimų ratifikavimą.

Turkija turi užtikrinti, kad atitinkamos tarptautinės apsaugos statuso suteikimo procedūros būtų užbaigiamos greitai, kaip numatyta jos nacionalinės teisės aktuose, – turi būti besąlygiškai suteikiamas pabėgėlio statusas arba prašymas turi būti atmetamas. Turkija taip pat turi užtikrinti, kad neteisėti migrantai, kuriems, kaip nustatyta, tarptautinė apsauga nereikalinga, negalėtų neteisėtai judėti link ES.

Vienas iš pagrindinių ataskaitinio laikotarpio pasiekimų – didelė Turkijos ir Graikijos pažanga įgyvendinant dvišalį readmisijos protokolą. Tai ypač svarbu, nes remiantis šia pažanga galima veiksmingiau įgyvendinti ES ir Turkijos readmisijos susitarimą ir planuoti, kad visi ekonominiai migrantai ir migrantai, kurių tarptautinės apsaugos prašymai atmesti, bus per trumpą laiką grąžinti į Turkiją. Dabar reikia sutelkti daugiau pastangų, siekiant: užtikrinti, kad grąžinami asmenys būtų perkelti laiku; susitarti dėl įgaliojimų dirbti bendrą darbą; nustatyti paspartintas procedūras; penkiose salose dislokuoti ryšių palaikymo pareigūnus; veiksmingai

teikti informaciją apie readmisijos procesą, kad būtų atgrasoma nuo neteisėtos migracijos; toliau stiprinti Graikijos pajėgumus siekiant užtikrinti, kad neteisėti migrantai būtų gražinti.

Turkija raginama tvirčiau kovoti su neteisėtu migrantų gabenimu, visų pirma stiprinant bendradarbiavimą su ES ir valstybių narių pareigūnais. Konkrečiau kalbant, Turkijos prašoma šių dalykų: imtis ryžtingų veiksmų kovojant su neteisėtu migrantų gabenimu; toliau telkti daugiau pastangų, kad būtų užkirstas kelias asmenims neteisėtai vykti iš Turkijos į ES, visų pirma stiprinant sausumoje vykdomus teisėsaugos veiksmus; užtikrinti, kad pakrančių apsaugos tarnyba ir kitos teisėsaugos institucijos vykdydamos bendras operacijas dėtų daugiau pastangų; užtikrinti, kad Turkijos teisėsaugos institucijos tarpusavyje geriau keistųsi su neteisėtu migrantų gabenimu susijusia informacija, taip pat kad šia informacija būtų geriau keičiamasi su ES ir valstybių narių subjektais; supaprastinti bendradarbiavimą, atsižvelgiant į NATO Egėjo jūroje vykdomą operaciją.

Turkija taip pat raginama sparčiau rengtis nuo 2016 m. birželio 1 d. įgyvendinti ES ir Turkijos readmisijos susitarimą dėl trečiųjų šalių piliečių readmisijos. Taigi labai svarbu, kad Taryba kuo skubiau patvirtintų poziciją, kurios ES turi laikytis Jungtiniame readmisijos komitete, dėl šio komiteto sprendimo sudaryti galimybę nuo 2016 m. birželio 1 d. ES ir Turkijos readmisijos susitarimo nuostatas taikyti trečiųjų šalių piliečiams⁶.

Turkija taip pat turi sustiprinti bendradarbiavimą su ES atliekant Sirijos pabėgėlių poreikių vertinimą – tai turėtų padėti planuoti pagal Pabėgėlių Turkijoje rėmimo priemonę teikiamą pagalbą.

Pasiekusi susitarimą dėl Pabėgėlių Turkijoje rėmimo priemonės, ES savo ruožtu turi greičiau pradėti pagal ją teikti pagalbą ir tenkinti pabėgėlių poreikius. Nustatyti finansinės pagalbos pabėgėliams Turkijoje prioritetiniai sektoriai yra šie: humanitarinės pagalbos, švietimo, integracijos į darbo rinką, sveikatos priežiūros ir socialinės įtraukties, taip pat savivaldybių infrastruktūros ir pabėgėlių srautų valdymo rėmimo. Šiuo metu vykdomas poreikių vertinimas padės nustatyti visas finansavimo spragas ir nustatyti svarbiausius finansavimo poreikius visuose sektoriuose. Priemonės iniciatyvinis komitetas teiks strategines gaires ir priims sprendimus dėl konkrečių veiksmų, sumų ir tinkamiausių naudotinių finansinių priemonių. Komisija antrąjį iniciatyvinio komiteto posėdį sušauks, kai tik bus pateikta pirmoji poreikių vertinimo apžvalga.

Turkija ir ES turi tęsti praktinį darbą, kad galėtų ryžtingai ir tikslingai įgyvendinti bendrą veiksmų planą. Svarbu, kad šios bendros pastangos duotų greitą apčiuopiamą rezultatą, visų pirma padėtų stabdyti neteisėtų migrantų antplūdį.

Apibendrinant, Turkija jau nemažai nuveikė įgyvendindama bendrą veiksmų planą; ji raginama tęsti bei stiprinti savo veiksmus, kad šis planas būtų įgyvendintas visapusiškai, greitai ir veiksmingai.

Komisija savo ruožtu telks dar daugiau pastangų siekdama užtikrinti, kad ES ir Turkijos bendras veiksmų planas būtų įgyvendinamas greitai ir veiksmingai. Komisija atidžiai stebės, kaip yra įgyvendinamas BVP, ir reguliariai teiks jo įgyvendinimo ataskaitas.

⁶ COM(2016) 72 *final*, 2016/0044 (NLE).